Dubbele spagaat

Hoe moet Nederland zich verhouden tot een onvoorspelbare, onbetrouwbare prima donna, die, zoals het ernaar uitziet, voorlopig nog twee jaar staatshoofd blijft van onze belangrijkste NAVO-bondgenoot? Een Amerikaans staatshoofd dat ongeremd samenwerkt en deals sluit met de leider van Rusland, onze voornaamste tegenstander (lees: vijand), die ondubbelzinnig inzet op ondermijning van onze vrije en democratische samenleving. Het is een vraagstuk dat zowel binnen als buiten de krijgsmacht al geruime tijd voor hoofdbrekens zorgt.

Halverwege president Trumps tweede ambtstermijn is de geopolitieke toestand er vanuit West-Europees perspectief niet bepaald beter op geworden. Vijandelijke acties van Russische zijde stapelen zich op, zijn zeer gevarieerd en lijken zich voortdurend uit te breiden. Naast nucleaire en conventionele dreigementen, zijn er regelrechte destructieve (kinetische) acties, cyberaanvallen, hack-operaties, beïnvloeding van verkiezingen en structurele misleiding via (sociale) media. Russische trollenfabrieken draaien overuren en pogen met bedrieglijke propaganda en vergiftigend nepnieuws democratische samenlevingen te verzwakken, door de publieke opinie te beïnvloeden, verdeeldheid te zaaien en anti-establishment-sentiment aan te wakkeren. Ook China tracht Europa te verzwakken, onder meer door marktverstoring, oneerlijke economische concurrentie en strategische afhankelijkheid van kritieke grondstoffen. Door steun aan de Russische oorlog in Oekraïne en betrokkenheid bij cryptoroof doet Noord-Korea ook nog een duit in zakje waar het gaat om de verzwakking van West-Europa. Kortom: Nederland en zijn Europese partners zijn steeds vaker doelwit.

Het handelen van Trump en zijn entourage toont aan dat de verdediging en het behoud van de West-Europese democratieën niet voorkomt op een van zijn prioriteitenlijstjes. Sterker: Trumps geflirt met autocraten als Poetin, Xi Jinping en Kim Jong-un druist regelrecht in tegen Europese en daarmee ook Nederlandse belangen. Nederland zit daardoor in een dubbele spagaat: terwijl wij in militaire zin voorlopig nog zeer afhankelijk zijn van Amerikaanse technologie, satellietsystemen (Starlink van SpaceX) en wapensystemen (Patriot, F-35, Chinook, Apache), moeten de bakens worden verzet om zo snel mogelijk onafhankelijker te worden van de VS. De dubbele spagaat dwingt Nederland continu te blijven investeren in de bondgenootschappelijke relatie met de VS én tegelijkertijd krachtig in te zetten op meer zelfstandige Europese militaire capaciteiten.

Dat de VS meer is dan de huidige regering met haar wispelturige staatshoofd bewijzen de uitkomsten van de tussentijdse verkiezingen voor de Senaat en het Huis van Afgevaardigden. De eclatante ‘blauwe tsunami’ toont aan dat de meeste Amerikanen het gevoerde beleid beu zijn. Afwachten tot betere tijden is echter geen optie. Zolang Trump in het Witte Huis resideert spinnen Poetin en Xi daar garen bij, staat het voortbestaan van Oekraïne op het spel en gaan de pogingen tot het verzwakken en tegen elkaar uitspelen van Europese NAVO-partners onverdroten voort.

De Europese bondgenoten kunnen het zich bij de ontwikkeling en productie van militaire capaciteiten niet langer permitteren enge nationale belangen te laten prevaleren. De tijden van ‘het eigen potje koken’ zijn voorbij. Alleen een krachtig gezamenlijk Europees militair antwoord, ook op het operationele en strategische vlak, kan Poetin een halt toeroepen. Dat lijkt het enige recept om de sluimerend escalerende oorlogssituatie waarin Europa verkeert in te dammen. ■